

Britannia kaappasi vallan Intiassa koulutusjärjestelmällä – vai menettikö sen?

■ Mia Hemming

Filosofian maisteri, Delhin yliopiston jatko-opiskelija, päätoimittaja-kustantaja Sunandan Roy Chowdhury luennoi viime vuonna Tampereen yliopiston Naistutkimuksen laitoksella Britannian siirtomaavallan vaikutuksesta Intian korkeakoulutukseen. Hän esitti sekä tutkimuksellisia että poliittisia näkemyksiä, jotka innoittivat minut hetkeksi perehtymään enemmän Intian koulutusjärjestelmän historiaan. Poliittisesta otteesta huolimatta nostan myös esiin vastakkaisia tai vaihtoehtoisia kantoja intialaisten tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden tuottamista lähteistä löytämilleni näkemyksille.

1800-luvun alussa Intiassa koululaitos oli jo hyvin vakiintunut ja koulutuksesta huolehtivat perinteisiä tietämysjärjestelmiä ylläpitävät sekä edelleen välittävät instituutiot. Nämä instituutiot olivat paikallisten yhteisöjen kulttuurin keskuksia. Kun Bengalissa ja Biharissa kyläkouluja oli yhteensä 100 000, niin ulkopuolisen tarkkailijan mielikuvassa jokaisella kylällä oli oma koulunsa. 1800-luvun puolivälissä Punjab sai kiinni Bangalin ja Biharin lukuisten koulujen alueena.

Koulua käyvien osuus lapsista ja nuorista ei ollut 1800-luvun alussa sen vähäisempi kuin Englannissa ja joissakin suhteissa Intian koulujen opetusväestön sanotaan olleen laajempi kuin tulevan siirtomaaisäntänsä. Myös opetuskäytäntöjen mainitaan olleen Intiassa Englantia parempia.

Osa lapsista ja nuorista eivät Intiassa käyneet koulua, vaan saivat yksityisopetusta. Malabarissa tällaisten oppilaiden määrä oli runsas 1 500 ja Madrasissa runsas 26 000. Tyttöjä kävi koulussa hyvin vähän, mutta neljänneksen 5–10-vuotiaista pojista arveltiin käyvän koulua. Tyttöjä opetettiin kotona ja yksityisopetusta saavien poikien määrän arveltiin nostavan poikien opetusta saavien osuuden kolmannekseen. Muslimienemmistöisessä Malabarissa koulua käyvien

tyttöjen määrä oli myönteinen poikkeus yleisestä tasa-arvotilanteesta.

Ylempää opetusta tarjoavia kouluja oli yhteensä lähes 2 000. Rajahmundryssa tällaisia oli vajaa 280 ja niissä yhteensä lähes 1 500 oppilasta. Tällöin jokaisessa koulussa oli noin viisi oppilasta, jolloin niitä tiloina voitaisiin osuvammin nimittää luokkahuoneiksi tai opetustiloiksi.

Lukutaito heikkeni, kun siirtomaavalta vahvistui

Vuonna 1931 Mahatma Gandhi totesi Lontoossa lukutaidottomien suhteellisen määrän olevan Intiassa suurempi kuin mitä se oli siellä 50 tai sata vuotta sitten. Esimerkki kuvasi Britannian virkailijoiden perustaman koululaitoksen heikoutta verrattuna Intian perinteiseen koulutusjärjestelmään. Siirtomaahallinnon toimeenpanema koululaitoksen uudistaminen oli Gandhin mielestä hävittänyt Intian perinteisen koulutusjärjestelmän sen lisäksi, että se oli heikentänyt väestön koulutustasoa. 1800-luvulla katosivat lähes kaikki intialaiset koululaitokset ja loput sulautettiin englantilaiseen koululaitukseen.

Vedojen, Sastrojen ja astronomian sisältämät tiedot sekä Ayurveda-lääkkeiden ja teräksen valmistus olivat Intiassa siirtyneet sukupolvilta toisille ennen englantilaista koululaitosta. Lukemattomia intialaisen ajattelun kouluja oli perustettu. Nämä unohtaen siirtomaavalta sittemmin ylpeili intialaisten tutkijoiden mukaan Intian sivistämisestä, kun se oli tuonut maahan koululaitoksen ja tietämysjärjestelmät.

Britit aloittivat Intian perinteisen koululaitoksen purkamisen arvostelemalla sitä sen puutteista, seuraavaksi he saattoivat sen taloudellisiin vaikeuksiin ja lopulta käyttivät lähetystyöntekijöitä vakuuttamaan intialaiset englantilaisen järjestelmän paremmuudesta. Kun intialaiset

samalla jatkuvasti saivat vastaanottaa viestiä kaiken intialaisen huonomuudesta, alkoi maa-perä olla valmis sivistyksen kolonialisoimiselle. Tässä otettiin muun muassa avuksi Intian historian uudelleen muokkaaminen niin, että britit ja intialaiset löysivät toisensa. Muotoiltiin invaasioteoria, jonka väitetystä tarkoitushakuisuudesta osana Intian siirtomaahistoriaa on kirjoittanut Jaana Kanninen. Teorian mukaan hindulaisuus ja sen pyhät sanskritinkieliset kirjat tulivat vaaleaihoisten, suoranenäisten, hoikkien ja komeiden arjalaisten mukana Intian rajojen ulkopuolelta tuoden mukanaan muun muassa kastilaitoksen ja maailman vanhimpiin kuuluvan Veda-kirjallisuuden. Artikkelissa invaasioteoriaa kannattavana tietentekijänä saa puheenvuoron muun muassa suomalainen indologi, professori Asko Parpola. Hänen kantansa perustuu kielitieteeseen sekä yhtäläisyyksiin, joita Veda-kirjallisuudella on iranilaisen ja kreikkalaisen taruston kanssa.

Macaulayn lapset hylkäsivät Intian ja sen perinteet

1800-luvulla, lähes sata vuotta Gandhin Lontoossa pitämää puhetta aiemmin Thomas Macaulay kehotti siirtomaavaltaa luomaan Intiaan sellaisen luokan, joka toimisi välittäjinä sen ja niiden miljoonien välillä, joita se hallitsee. Tuon luokan jäsenet olisivat intialaisia vereltään ja väriltään, mutta englantilaisia mieltymyksiltään, mielipiteiltään, moraaliltaan ja tiedolliselta kasvatukseltaan. Sitten Macaulayn lapsiksi ryhdyttiin nimittämään henkilöitä, joiden vanhemmat ovat intialaisia, mutta jotka ovat omaksuneet länsimaisen elämäntyyliin tai seuraavat asenteiltaan kolonialisteja.

Intialaisen toimittajan, kirjailijan ja poliitikon Arun Shourien mukaan Thomas Macaulay oli monessa asiassa oikeassa parjatessaan Intian koululaitosta. Tekstit, joita käytettiin arabian ja sanskritinkielisissä kouluissa opetuksessa olivat vanhentuneita. Niissä esitettiin jo kumottuja tulkintoja sekä teorioita maantieteestä, astronomiasta ja muista tieteen aloista. Koululaitoksen modernisoiminen oli siten osittain perusteltua. Mutta Macaulay ei ollut huolissaan modernisoi-

miskehotuksissaan intialaisten hyvinvoinnista. Hän halveksi monen muun siirtomaavallan edustajan lailla kaikkea sitä, mitä Intiassa oli kirjoitettu tai kehitetty. Yksi hyllyllinen hyvää eurooppalaista kirjallisuutta voitti Macaulayn mielestä paremmuudessa kaikki ne kirjat, joita intialaiset ja arabit olivat tuottaneet. Ja tieteellisessä kirjallisuudessa Englannin alakouluissa käytetyt surkeat tiivistelmät olivat arvokkaampia kuin esimerkiksi kaikki sanskritin kielellä kirjoitetut historiateokset. Englantilainen koulutusjärjestelmä opetti intialaiset enemmän väheksymään intialaisuuttaan kuin kasvatti heidän tietovarantoaan ja kehitti heidän tiedollisia kykyjään.

Siirtomaavalta julkaisi sellaisia intialaisia tekstejä tai kokoelmia, jotka sopivat sen hallinnon tarkoituksiin. Lisäksi kirjoitettiin katsauksia intialaisesta koulutusjärjestelmästä, mutta näissä kirjoituksissa ja julkaisuissa ei ollut kyse kiinnostuksesta intialaisia, heidän tietämysjärjestelmiään tai kouluopetustaan kohtaan. Vanhoja tekstejä tutkittiin brittihallinnon tavoitteen saavuttamiseksi: intialaiset sopeutettiin brittien tulkintoihin Intian historiasta ja sen perinteistä. Tässä onnistuttiin siinä määrin, että vuoteen 1900 mennessä brittien siirtomaahallinnon katsottiin hävittäneen Intian. Tähän viittasi myös Gandhi vuoden 1931 puheessaan: koko Intian yhteiskunta ja kaikki sen instituutiot olivat siirtomaavallan myötä taantuneet ja tulleet rikki revytyiksi.

Brittiläisen maailmanvallan vaikutus entisten siirtomaidensa kansoihin, kulttuureihin ja talouksiin on kuitenkin tutkija Timo Särkän mukaan viime vuosina herättänyt vilkasta keskustelua historian- ja kulttuurintutkijoiden keskuudessa. Osa tutkijoista ei näe imperialismia pelkästään kielteisenä ilmiönä. Englantilainen koulutusjärjestelmä myös rohkaisi intialaisia nousemaan vallanpitäjiä vastaan: kuuluihan länsimaiseen sivistykseen Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen lailla usko kaikkien ihmisten vapautteen ja tasa-arvoisuuteen.

Kohti Intian kunnianpalautusta?

Itsenäisen Intian ensimmäinen pääministeri Jawaharlal Nehru katsoi imperialismiin lakkaavan sillä hetkellä, kun Intia itsenäistyy: Keski-

yöllä, kun muu maailma nukkuu, Intia herää elämään ja vapauteen. Silloin Intia astuu vanhasta uuteen ja eräs aikakausi päättyy.

Sunandan Roy Chowduryn mielestä imperiaalisuus ei kuitenkaan silloin lakannut. Intian oppineet ovat olleet Macaulayn lapsia. Siirtomaavalta onnistui luomaan Intiaan haluamansa luokan, kun eliitti halusi antaa pojilleen parhaimman mahdollisen koulutuksen, englantilaisen koulutuksen. Jos Yhdysvallat on hallinnut maailmaa eli ihmisten mieltä viihteen keinoin, britit valloittivat Intian eli intialaisten mielet koulutuksella.

– Intia otti länsimaisen koulutusjärjestelmän ja sen aatteet vastaan miettimättä, mitä sen tulisi niistä omaksua. Intialaisten olisi täytynyt paremmin perehtyä länsimaiseen intellektuaaliseen perinteeseen. Sen myötä he olisivat voineet valita siitä ne osat, joita käyttää modernin Intian rakentamisessa, Chowdury pohtii.

Englantilaisen koululaitoksen vakiinnuttamaa lännen ylivaltaa ei Chowduryn mukaan voida kumota viidessä minuutissa, se kestää pidemmän ajan. Hän kuitenkin huomauttaa, kuinka jokin aikaa sitten kaikki Intiassa ilmestyvät talouslehdet olivat englanninkielisiä, nykyään suuri osa niistä ilmestyy hindiksi. Muissakin medioissa hindin ja kansalliskielisten osuus on noussut valtavasti. Yritykset satsaavat enemmän mainostamiseen intialaisissa medioissa kuin englantilaisissa lehdistä.

– Periaatteessa yliopistoissa on tänä päivänä mahdollista kirjoittaa opinnäytteet ja tutkimukset hindiksi tai jollakin kansalliskielellä. Mutta Intian akateemisissa piireissä vaikuttaa sama suuntaus kuin Euroopassa ja muissa globalisaation tartuttamissa valtioissa: oppineen täytyy pyrkiä kansainväliseen tunnettavuuteen ja siihen ovat edellytyksenä englanninkieliset julkaisut. Jos opiskelijat ja tutkijat kirjoittaisivat äidinkielellään opinnäytteitään ja tutkimuksiaan, se rikastuttaisi Intiaa enemmän kuin mihin yksikielisyys kykenee. Mumbain yliopisto on näyttänyt tässä esimerkkiä kannustamalla opiskelijoita kirjoittamaan opinnäytteensä äidinkielellään.

Kielistä englantia arvostetaan korkeakoulussa yhä eniten. Jos haaveilee urasta talouden, tieteen tai teknologian parissa, sujuva englannin

kielen taito on välttämätön. Työväenluokkaiset vanhemmat katsovat englannin kielen olevan välttämätön edellytys lapsilleen menestyä. Englannin ylivallan heikkeneminen ei näytä joka kantilta katsottuna ilmeiseltä. Se on yksi Intian kielistä, jolloin tilanne on hyvin erilainen verrattuna siihen, jos Englanti tulisi nyt maahan vieraana kielenä sen omia kieliä syrjäyttäen. Englantia käytetään silti Intiassa kuin virallisena kielenä, jota se ei varsinaisesti ole ollut vuoden 1965 jälkeen. Virallinen kieli on hindi, jonka ylivaltaa monien kielten maassa usean intialaisen on yhtä vaikea tunnustaa.

Taloustieteen professori Arun Kumar kytkee Intian globalisoitumisen, ei vain kieleen, vaan perinteiseen kolonialismiin. Yksisuuntainen globalisaatio alkoi kolonialismin aikakaudella, ja nykyinen globalisaatio on tavallaan sen jatkumista intensiivisempänä. Hänen mukaansa Intian ongelmien takana on nytkin se, että intialaiset ovat lakanneet taas uskomasta itseensä. Kuulostaa tutulta, kun hän esittää, että intialaiset ovat ruvenneet pitämään länsimaalaistumista edistyksenä. Ja taas kerran historia toistaa itseään, kun Kumarin mukaan länsimaat ovat onnistuneet monopolisoimaan tiedon. Lähes kaikki ratkaisut Intian ongelmiin tulevat lännestä.

Kiitän tutkija Minna Säävälää hänen kommentistaan.

Lähteet

- Arun Shourie, *Not Just Macaulay's Offspring*. <http://arunshourie.voiceofdharm.com/text/macaulay.txt>
- Dharampal, Vol 3: *The Beautiful Tree Indigenous Indian Education in the Eighteenth Century*. <http://www.samanvaya.com/dharampal/>
- Eskelinen Teppo, *Intia globalisaation ristivedossa*. http://www.kepa.fi/kumppani/arkisto/2006_8/5181
- Jawaharlal Nehru, *Tryst with Destiny*. <http://www.hindustantimes.com/news/specials/parliament/Tryst%20with%20Destiny.pdf>
- Kanninen Jaana, *Arjalaisuus ja intialainen identiteetti*. <http://www.maailmansivu.fi/uutiset?1084>
- Macaulay Thomas, *Macaulay's minute on Indian education*. <http://www.english.ucsb.edu/faculty/rraley/research/english/macaulay.html>
- Särkkä Timo, *Imperialismi ja kolonialismin tutkimus*. <http://www.tieteessatapahtuu.fi/0805/sarkka.pdf>

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.